6× s hygienikem o letní dětské rekreaci

Kateřina Hochmalová, ředitelka odboru hygieny dětí a mladistvých

Akce letní dětské rekreace jsou oblíbeným způsobem, jak strávit část prázdnin s kamarády mimo domácí prostředí. Z hlediska jejich řádného zajištění jsou nejnáročnější akce tzv. „na zelené louce“, kde musí organizátor celé zázemí vybudovat sám. Mnoho akcí ale probíhá také v klasických ubytovacích zařízeních, kde je část podmínek už předem dána.

Od 1. ledna 2026 platí novela vyhlášky č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti. Nemění základní odpovědnost pořadatele, ale upravuje některé konkrétní požadavky a jejich praktické provedení.

Pořadateli akce zůstává povinnost ohlásit konání akce, které se zúčastní 30 a více dětí do 15 let na dobu delší než 5 dnů, 1 měsíc před jejím zahájením místně příslušné KHS. K ohlášení musí doložit také protokol o kráceném rozboru jakosti pitné vody, pokud pro akci není zajištěna voda z veřejného vodovodu.

Co se pro organizátory letních táborů letos mění?

Změny se týkají zejména hygienického zázemí, kuchyně, činnosti zdravotníka a některých organizačních povinností pořadatele akce.

Vyhláška nově neurčuje počet sprchových růžic, umyvadel, výtokových kohoutů, záchodů. Pořadatel tábora by však měl myslet na to, aby jeho řešení bylo reálně funkční řešení pro hygienu celého těla a bylo možné zajistit intimitu při koupání nebo sprchování.

Nemusí být trvale zřízena izolace, ale musí být vytvořeny podmínky pro její zřízení v případě potřeby tzn., že organizátor musí předem rozmyslet, kde a jak ji okamžitě v případě potřeby zřídí. Včasná a správně provedená izolace nemocného je totiž zásadní k zabránění šíření onemocnění v kolektivu a přispěje ke klidnějšímu průběhu akce. Například pokud se u dítěte večer objeví průjem, zvracení nebo horečka, není vhodné čekat do rána, zda „se to zlepší“, ale co nejdříve ho oddělit od ostatních.

Jaké změny se dotýkají kuchyně a stravování?

Nová právní úprava v tomto směru přináší zjednodušení. Děti se nově mohou zapojit do celého procesu přípravy stravy, včetně jejího výdeje. Již tedy neplatí omezení, podle kterého se děti mohly podílet pouze na pomocných pracích nebo na přípravě stravy před tepelným zpracováním.
Vždy je však nutné zohlednit aktuální zdravotní stav dítěte. Posouzení je na zdravotníkovi zotavovací akce. Do přípravy ani výdeje stravy by proto nemělo být zapojeno dítě s projevy akutního onemocnění, například s horečkou, průjmem, zvracením, bolestí břicha, výraznou rýmou nebo kašlem, zánětem spojivek, hnisavým či mokvajícím kožním projevem nebo poraněním na rukou.
Pomoc dětí musí být zároveň organizačně zajištěna tak, aby probíhala pod dohledem osoby zapojené do stravování, která má znalosti potřebné k ochraně veřejného zdraví. Současně musí být dodrženy zásady osobní a provozní hygieny a musí být zajištěno, aby se nekřížily čisté a nečisté činnosti.
Nedodržení těchto zásad může vést ke kontaminaci hotových pokrmů a následně ke zdravotním potížím účastníků, komplikacím v chodu tábora a narušení plánovaného programu.

Vyhláška nově zavádí oplach nádobí pitnou vodou, jak se s tím na zelené louce vypořádat?

Cílem tohoto ustanovení je odstranit zbytky mycí vody a snížit riziko kontaminace jídelního nádobí a vlastního opakovaně používaného nádobí dětí. Poslední oplach nemusí znamenat dlouhé oplachování pod trvale puštěnou vodou, ale nestačí ho jen opláchnout ve stojaté vodě v lavoru. Důležité je, aby šlo o tekoucí pitnou vodu, která po oplachu odtéká mimo čisté nádobí, lze využít např. nádobu s výpustným kohoutem, konvici nebo řízený oplach sběračkou. Další možností je oplach provádět nad druhým lavorem nebo nad vhodně zvoleným místem pro odvod použité vody.

Jak je to s posudkem o zdravotní způsobilosti fyzických osob činných při zotavovací akci?

Posudek o zdravotní způsobilosti fyzických osob pracujících s dětmi nově nemá pevně stanovenou časovou platnost. Platí do doby než dojde ke změně zdravotní způsobilosti.

Posudky vydané podle dosavadní úpravy lze akceptovat tehdy, pokud byly při přechodu na novou právní úpravu ještě platné. Původně totiž platily 2 roky ode dne vydání, pokud nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti. Proto jsou v praxi použitelné posudky vydané v roce 2024 a 2025, které přecházejí do nové časově neomezené platnosti, pokud nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti. Naopak posudky z roku 2023 již byly podle původní dvouleté lhůty neplatné, a proto je za platné považovat nelze. Pedagogičtí a zdravotničtí pracovníci tento posudek mít nemusí.

Za co všechno je na letním táboře zodpovědný zdravotník?

Zdravotníkem může být na letním táboře či obecně na zotavovací akci mj. na škole v přírodě či sportovním soustředění ten, kdo absolvoval kurs v rozsahu 40 hod. Výjimkou jsou osoby, které jsou povoláním zdravotničtí pracovníci. V náplni kurzu došlo k drobným úpravám, zejména v oblasti praktických postupů poskytování první pomoci.

Osoby, které absolvovaly kurz podle dosavadní úpravy před účinností novely, se ale podle přechodného ustanovení považují za osoby, které kurz absolvovaly i podle nové úpravy. Není tedy potřeba automaticky absolvovat nový kurz jen proto, že se změnila vyhláška.

Zdravotník se podílí na zajištění zdravotní dokumentace a vybavení lékárničky, jejíž obsah je stanoven přílohou č. 4 vyhlášky č. 106/2001 Sb. Nově je součástí vybavení také bariérová ochrana při umělém dýchání a izotermická fólie. Před sezónou je třeba zkontrolovat celou lékárničku, doplnit chybějící vybavení, ověřit expirace jednotlivých přípravků a zkontrolovat přípravky vázané na lékařský předpis. Léky a zdravotnická dokumentace musí být zabezpečeny před dětmi a nepovolanými osobami.

Zdravotník zajišťuje ošetřování běžných drobných úrazů, dohlíží na podávání pravidelně užívaných léků a podle situace komunikuje se zákonnými zástupci dítěte nebo se zdravotnickým zařízením. Důležitou roli má také při podezření na infekční onemocnění. V takovém případě rozhoduje o umístění dítěte na izolaci a zajišťuje její provoz, aby se snížilo riziko šíření onemocnění v kolektivu. Zvlášť významné je to například u průjmových onemocnění, která mohou průběh tábora velmi rychle zkomplikovat. Zdravotník je zároveň součástí týmu tábora a podle potřeby se podílí i na úpravě denního režimu, například při vysokých teplotách, větším výskytu zdravotních obtíží, zvýšené úrazovosti nebo při potřebě upravit pitný režim či skladbu stravy.

Jaká jsou z pohledu hygienika největší úskalí, kde hrozí, že si průběh tábora zbytečně zkomplikujeme?

V praxi se opakují hlavně situace, které se dají zvládnout dobrou přípravou – nedostatečně promyšlené hygienické zázemí, nedostatečně zajištěný pitný režim, nevhodné skladování barelů s pitnou vodou, není-li tábor přímo napojen na veřejný vodovod, špatná organizace mytí nádobí, nedostatečné oddělení čistých a nečistých činností v kuchyni, chybějící skladovací prostory, chybějící plán pro izolaci nemocného dítěte nebo podcenění denního režimu. Například při vysokých teplotách není vhodné plánovat celodenní náročný výlet bez dostatečných přestávek, stínu a pitného režimu.

Pokud jde o denní režim, tak v novele vyhlášky došlo spíše k formulační změně. Vyhláška již neuvádí, že doba pro spánek, osobní hygienu a stravování musí být „pevně vymezena“, ale stanoví, že tyto části musí být v režimu dne vymezeny. Neznamená to tedy, že denní režim je formalitou nebo že ho lze řešit nahodile. Doba spánku má činit nejméně 9 hodin u dětí do 10 let včetně a 8 hodin u starších dětí. Fyzická a psychická zátěž musí odpovídat věku, schopnostem a zdravotnímu stavu dětí. Vyhláška také stanoví, že dozor průběžně sleduje oblečení, obuv, lůžkoviny a dodržování osobní hygieny dětí. Nevhodná obuv při delším pochodu, mokré oblečení, nedostatek spánku nebo přetížený program mohou představovat komplikace. Unavené děti jsou náchylnější k úrazům, hůře dodržují pokyny a rychleji vznikají konflikty.

Kromě oznamovací povinnosti, včetně doložení rozboru pitné vody v případě, že akce není zásobována z veřejného vodovodu, se dále nezměnilo ● zdravotní způsobilost dětí – posudek dítěte platí 2 roky, pokud nedošlo ke změně zdravotní způsobilosti ● prohlášení zákonného zástupce o bezinfekčnosti – nesmí být starší než 1 den ● účast zdravotníka a jeho dostupnost po celou dobu konání akce ● vedení zdravotnického deníku, seznamu účastníků a výpisů z posudků ● uchování stanovené dokumentace 6 měsíců po skončení zotavovací akce ● zajištění pitné vody, bezpečného stravování, úklidu, odpadů a přiměřeného režimu dne.

Letní dětská rekreace v Libereckém kraji v roce 2025

V Liberci 3. 6. 2026